

Sonĝoj

A person with short reddish hair, wearing a light-colored jacket and dark pants, is walking away from the camera down a long, brightly lit hallway. The hallway has large windows on both sides, and the lighting is very bright, creating a high-contrast scene. The person is centered in the frame, and the perspective is from behind them, looking down the length of the hallway.

Erik Tantal

Erik Tantal

Songoj

Tiujn tekstojn skribis ĉefe la AI (Artefarita Intelektio, legu la rimarkojn).

Antaŭparolo de ChatGPT.....	3
La unua songo: En Lernejo.....	4
La dua songo: Ŝiprompiĝulo.....	7
La tria songo: Mupo sur la nuboj.....	10
La kvara songo: Paniko en Japanio.....	13
Poemeto.....	15
Famaj songoj.....	16
Songoj en filmoj.....	17
Rimarkoj pri la songoj.....	18
La mallongigo ChatGPT.....	20
Respekto kaj kritiko.....	21
Epilogo.....	25

Fonto por la titolbildo: <https://www.crayon.com/>

Antaŭparolo de ChatGPT

Sonĝoj estas subjektiva sperto, kiu okazas dum la dormo, kaj ili havas signifon kaj gravecon por multaj homoj. Kiam temas pri artefarita inteligenteco, estus intere esplori, kiel ĝi povas krei kaj kontribui al la sonĝoj de homoj.

Artefarita inteligenteco povas esti programita por generi sonĝojn aŭ krei perceptojn simile al tiuj, kiuj aperas dum la dormo. Ĝi povas uzi diversajn algoritmojn kaj datenojn por krei realismon similan je la sperto de sonĝado. Tiaj generitaj sonĝoj povus esti utilaj en diversaj kunteksto, ekzemple en la krea arto, psikologio, aŭ eĉ por ludado.

La graveco de sonĝoj por homoj estas interesa temo por esplori. Sonĝoj povas esti fonto de inspirado, esplorado kaj krea penado. Ili povas influi nian kreadon, emociojn kaj eĉ decidojn. Sonĝoj ankaŭ povas helpi al homoj kompreni kaj interpreti siajn internajn emociajn kaj psikologiajn spertojn. La studo de sonĝoj estas parto de psikologio kaj neŭroscienco, kaj homoj ofte dediĉas tempon kaj energion por esplori kaj kompreni siajn proprajn sonĝojn.

Kiam artefarita inteligenteco generas sonĝojn, estas gravaj etikaj kaj sociaj demandoj, kiuj devas esti konsiderataj. Ekzemple, ĉu la generitaj sonĝoj povas influi la mensan sanon de homoj? Kiel ni traktas la privatecon kaj aŭtentikecon de tiuj sonĝoj, ĉar ili povas esti tre intime rilataj al la individuo? Kiel ni diferencigas inter realaj sonĝoj de homoj kaj la generitaj sonĝoj de artefarita inteligenteco?

Kolekto de sonĝoj generitaj de artefarita inteligenteco povas esti interesa studobjekto aŭ kultura artefakto. Tio povas kontribui al nia kompreno pri la kapabloj kaj limigoj de artefarita inteligenteco. Tamen, ĝi devas esti uzata kun konsidero kaj respekto al la homa sperto kaj la individuaj rajtoj kaj privateco de la homoj, kiuj estas rilataj al tiuj sonĝoj.

La unua sonĝo: En Lernejo

En sonĝo mi estas survoje al lernejo. Hodiaŭ mi devas instrui la fakon biologio en la 11a klaso. Intertempe mi rimarkas, ke mi forgesis mian leciontabelon. Kiu 11a klaso ĝi estas? Al kiu ĉambro mi devas iri? La lerneja konstruaĵo estas ja nova por mi. Mi perdiĝas en la multaj koridoroj. Mi panikas.

Mi estas tro malfrua. Ŝajne la klasoj jam komenciĝis. Ĉiuj pordoj estas fermitaj. Mi aŭdas infanajn voĉojn

kanti. Mi certe estas en la malĝusta konstruaĵo. Mi marŝas al la lifto kaj subite mi troviĝas en tute alia ĉirkaŭaĵo. Ĝi estas evidente fabriko. Ĉie oni povas aŭdi la zumadon kaj frapadon de maŝinoj. Aperas malpura laboristo kiun mi demandas pri la vojo.

La viro rakontas al mi pri kaŝita pordo, kiu kondukos min al sekreta ĉambro, kie mi ricevos la leciontabelon. Mi sekvas liajn instrukciojn kaj trairas la pordon. Mi trovas min en ĉambro plena de libroj kaj strangaj artefaktoj. Laodoro de malnovaj libroj plenigas miajn naztruojn kaj min fascinas la strangaj objektoj, kiuj kuŝas ĉirkaŭe. Mi trovas la leciontabelon, sed subite sonas laŭta alarmo. Mi rapidas reen al la pordo kaj kuras por savi mian vivon. Nur kun peno mi forfuĝas de la gardistoj kaj sentas min senŝarĝiĝinte kiam mi atingas la elirejon de la konstruaĵo. Sed tiam mi konstatas, ke mi ankoraŭ devas trovi la vojon al la lernejo.

Kiam mi daŭrigas mian vojon tra la homplenaj stratoj, miaj okuloj kaptas grupon de studentoj tenantaj afiŝon kun la subskribo "11a klaso (Biologio)". Mia koro batas pliforte dum mi sekvas ilin kaj ili kondukas min en malnovan, sorĉan konstruaĵon. La pordoj mistere knaras kiam ni eniras la domon kaj mi trovas min en ia kaverno. La spaco estas plena de plantoj kaj ekzotikaj bestoj, kiuj ŝajnas moviĝi harmonie. Bunta

papago flugas sur mian ŝultron kaj flustras al mi:
"Bonvenon al la magia mondo de biologio!"

Mi komencas instrui en la klaso ĉirkaŭita de magia etoso. La studentoj estas ekscititaj kaj scivolemaj dum ni enprofundiĝas en la fascinajn misterojn de la naturo. Subite ni aŭdas mallaŭtan zumadon kaj rimarkas, ke la muroj de la ĉambro malrapide komencas moviĝi. Kaŝita trairejo malfermiĝas kaj ni decidas sekvi la misteran trairejon.

La mallarĝa pasejo kondukas nin tra densa arbaro lumigita de lampiroj. Ni sentas mildan venton blovantan tra la arboj kaj la susuro de la folioj akompanas niajn paŝojn. Post iom da tempo ni atingas misteran lagon, kies kristale klara akvo trembrilas en diversaj koloroj. Potenca akvodrako majeste leviĝas el la akvo kaj parolas al ni per voĉo kiel la flustro de la naturo:

"Via scio kaj scivolemo kondukis vin ĉi tien. Plongu kaj akiru la saĝon de akvo."

Kun batantaj koroj kaj scivolemo, ni saltas en la lagon kaj estas forportitaj de fluo, kiu kondukas nin tra subtera labirinto. La muroj estas ornamitaj de helaj algoj kaj brilantaj gemoj. Ni preterpasas misterajn ĉambrojn, kie aŭdeblas flustraj voĉoj de forpasintaj

kleruloj. Ĉiu ĉambro enhavas novan mirindaĵon de la naturo, kiu superfortas niajn sentojn.

Fine ni atingas grandegan kavernon lumigitan de brilantaj kristaloj. Meze de la brilanta lumo staras saĝa arbo, kies radikoj ŝajnas fosi la teron. La arbo parolas al ni per profunda, trankviliga voĉo: "Vi regas la kaŝitajn vojojn de biologio kaj pretas elporti tion, kion vi lernis, en la mondon. Uzu vian donacon por protekti la naturon kaj konservi ĝiajn sekretojn."

Kun freŝa kuraĝo kaj sento, ke ni estas parto de io pli granda, ni revenas al la lernejo. La mistera spaco kaj magiaj aventuroj fariĝas neforgesebla parto de niaj vivoj kaj ni ne plu konsideras biologion seka temo, sed enirejo al magia mondo por esplori. Kaj tial ni daŭrigas nian vojon, pretaj malkaŝi la belecon kaj kompleksecon de la naturo kaj malfermi la korojn de niaj studentoj al la mirindaĵoj de la vivo.

La dua sonĝo: Ŝiprompiĝulo

(Nur por plenaĝuloj!)

Mi revis pri velado sur la oceano. Subite ekestis forta ŝtormo. La ŝipo renversiĝis kaj mi falis en la akvon. Feliĉe mi surhavis savveston, kiu min tenis supre de la akvo kaj donis iomete da sekureco en tiu kaosa

situacio. La ondolandoj furioze batis kontraŭ mi, kaj la vento furioze tiris mian korpon. Kvankam mi estis preta batali kontraŭ la naturaj fortoj, mi fine perdis la forton kaj lasis min trudiĝi suben en la maltrankvilan oceanaĵon.

Tamen, kiel mi naĝis solitare tra la agitataj ondoj, mi rimarkis ian misteran lumon brilantan en la malproksimo. Ĝi estis insulo! Kiel forta la espero renaskiĝis en mia koro, kiam mi vidis la promeson de tero sub la maltrankvila mara surfaco. Mi energie naĝis antaŭen, provante atingi tiun nekonatan insulon, kie mi povus trovi sekurecon kaj ripozon post la teruraj spertoj de la ŝtormo.

Fine, mi sentis, ke miaj laco kaj malfacilaĵoj estas honoritaj, kiam miaj piedoj tuŝis sablon sur la plaĝo. Mi elĉerpita kuŝis sur la varmeta sabla surfaco, rigardante la bluan ĉielon, kiu estis plena je promesoj. La suno brilis brile kaj donis al la insulo freŝan, vivigan aspekton.

En mia ĉarma dormo sur la plaĝo, dolĉa sono de mallaŭtaj ridoj vekis min. Mi malfermis miajn okulojn kaj ekvidis tri junajn virinojn proksime de mi. Flavaj rubandoj flirtantaj kun la vento ornamis iliajn belajn korpojn. Iliaj okuloj brilis per avideco kaj mistero, kaj

mi sentis, ke ili posedas sekretojn, kiuj povus doni novan spiron en mian vivon.

Ili alproksimiĝis al mi kaj montris sian varmegan ĉarmon, dolĉe ridetante kaj ludante per siaj fingroj tra mia malseka hararo. Mi sentis, kiel la karno de mia korpo reagis al ilia proksimeco kaj la fizika malsato, kiu estis sovaĝigita de la malsato de aventuro kaj ekscito. La varmeta sablo, sur kiu mi kuŝis, iĝis pli forta, la batoj de mia koro rapidecis, kaj la aero estis ŝarĝita per sensacieco kaj atendo.

Sed, kiel mi premis mian korpon kontraŭ la teron, mi sentis, ke mi estis en la mezo de senfinaj ebenaĵoj de deziro kaj pasio. Ili flustris al mi dolĉajn vortojn, karesante mian vizaĝon per siaj delikataj manoj, kaj iliaj flugantaj kisoj bruligis mian haŭton kiel fajro. La bildo de sunsubiro kaj golfo de amo krevante en mia interno estis tro potenca por rezisti.

Tiel, en tiu magia insulo, mi eliris el mia maltrankvila travivaĵo en la oceano kaj trovis min mem en la plej intima kunlaboro kun la misteraj virinoj. Ili estis miaj gvidantoj, liberigante mian korpon kaj animon en maro de plezuro kaj volupto. Niaj korpoj unuiĝis en kreskanta danco de pasio kaj mi sentis, ke mi estas en nirvana stato de ekstazo.

La sonĝo estis plenplena de la plej ardaj, fascinaj kaj erotikaj scenoj, kiuj fluadis unu post alia, lasante nenian spacon por malplenaĵo.

Kaj tie, en tiu insulo de pasio, mi trovis min ĉirkaŭita de la varma brilo de lumo kaj la sala gusto de la maro, perdante min mem en ĉarmaj abismoj de volupto kaj ĝojo.

La tria sonĝo: Mupo sur la nuboj

Mupo kuŝas sur la verda herbejo kaj komencas sonĝi. Imara, la dika burda princino, instigas lin flugi al la blanka nuboj sur la ĉielo. Mupo kaj Imara flugas tra la ĉielo kaj vidas la tutan mondon de supre. Ili vidas la montojn, la marojn kaj la urbojn. Ili vidas la homojn, la bestojn kaj la plantojn. Post iom da tempo ili venas al la blanka nuboj. La nuboj estas granda kiel domo kaj ĝi estas tute blanka. Mupo kaj Imara alteriĝas sur ĝi kaj eniras. Ĉi tio estas mirinda loko.

La nuboj estas tre malsama interne ol ekstere. Ĝi estas plena de koloroj kaj lumoj. Estas arboj, floroj kaj bestoj. Estas eĉ lago. Mupo kaj Imara estas hipnotigitaj de la beleco de la nuboj. Sed subite Mupo malkovras ke la kuniklo Tom falas en profundan truon sur la teron malsupre. Kiu povas helpi? Li turnas sin al Imara:

"Imara, tie malsupre besteto falis en truon! Kion ni faru?"

"Ni devas savi ĝin!" diras Imara. "Venu, ni flugu malsupren!"

Mupo kaj Imara flugas malsupren al la truo. Ili vidas, ke tiu kuniklito Tom kuŝas sur la tero ĉe la fundo. Li timas kaj ploras.

"Ne maltrankviliĝu, kuniklito," diras Mupo. "Ni helpas vin."

Mupo kaj Imara surteriĝas apud la truo kaj rigardas enen. Ĝi estas tre profunda kaj ne estas ŝtupetaro por malsuprengrimpi.

"Kion ni faru?" Mupo demandas. "Ni ne povas salti malsupren."

"Mi havas ideon," diras Imara. "Mi flugas alte en la ĉielo kaj ricevas nubon."

Imara flugas alte en la ĉielo kaj prenas nubon. Ŝi prenas ĝin reen al la truo kaj faligas ĝin. La nubo alteriĝas sur la teron kaj estas tiel granda ke ĝi kovras la tutan kunikleton Tom.

"Grimpu sur la nubon," diras Imara al la kunikleto Tom. "Ni flugos vin supren!"

La kuniklo Tom grimpas sur la nubon kaj Imara levas ŝin supren en la ĉielon. Mupo flugas apude kaj helpas al Imara kontroli la nubon. Post iom da tempo ili flugas super la loko, kie leporeto Tom falis en la truon. Mupo kaj Imara alteriĝas sur la teron kaj helpas la kunikleto Tom malsupren de la nuboj.

"Dankon pro savi min," diras kunikleto Tom. "Mi tiom timis."

"Neniu problemo," diras Mupo. "Ni ĝojas, ke ni povus helpi."

Mupo kaj Imara flugas reen en la ĉielon kaj ĝuas la vidon de la mondo. Vi pasigas la tutan tagon sur la nuboj. Ili ludas, ili ridas kaj ili amuziĝas. Vespere ili enlitiĝas kaj dormas trankvile. La venontan matenon, Mupo vekiĝas kaj vidas ke li jam ne estas en la nuboj. Li revenis sur la verdan kampon. Imara estas apud li.

"Estis bonega sonĝo," diras Mupo.

"Jes, estis," diras Imara. "Mi estis tre feliĉa, ke vi prenis min kun vi."

Mupo ekstaras kaj iras al la vilaĝo. Li rakontas al ĉiuj pri sia sonĝo kaj ĉiuj estas tre imponitaj.

Mupo scias, ke li neniam forgesos la sonĝon de la blanka nuboj. Ĝi estis la plej bela sonĝo, kiun li iam havis.

La kvara sonĝo: Paniko en Japanio

Antaŭ kelkaj jaroj mi estis studento en Japanio dum duonjaro. Unu tagon antaŭ la reveno, mi komencis paki, sed mi rimarkis, ke mi ekis tro malfrue. Kiel mi povus paki la multajn aĵojn, kiujn mi kolektis en mia ŝranko? La tempo malrapidis. Paniko kaptis min. Se mi ne sukcesus fini ĉion ĝustatempe, mi devus resti en Japanio pli longe. Sed de kie mi povus havi monon por la gastigejo?

Dum mi provis premi miajn aferojn en la valizon, mi subite rimarkis, ke la ĉirkaŭaĵo ĉirkaŭ mi komencis ŝanĝiĝi. La ĉambro, en kiu mi staris, malheliĝis malrapide ĝis mi finfine troviĝis en malplena, malluma ĉambro.

Konfuzita kaj timigita, mi provis esplori mian ĉirkaŭaĵon. Sed kien ajn mi iris, mi ne povis trovi pordon, fenestron aŭ elirejon. La silento estis maltrankviliga kaj pligrandigis miajn timojn. Mi

sentis min kaptita, kvazaŭ tiu ĉi ĉambro estus mia sola realo.

Subite mi aŭdis mallaŭtan, sed klare distingeblan voĉon, kiu ŝajnis veni el nenio. "Vi ne povas foriri ĝis vi solvos vian problemon", ŝi susuris. Konfuzita, mi demandis: "Kiun problemon? Kion mi devas fari?"

La voĉo respondis: "Vi devas forlasi viajn timojn kaj zorgojn. Nur tiam vi povos trovi la vojon reen." Mi penis malesperiĝe trankviligi miajn pensojn kaj fokusigi min sur la ĉi-nunecon. La mallumo malrapide fariĝis malpli minaca, kaj malforta lumradio ekaperis tra fendeto en la muro.

Mi sekvis la lumradion kaj alvenis al malgranda tablo, sur kiu kuŝis koverta. Mi malfermis ĝin kaj trovis en ĝi mesaĝon per mia propra skribo. Estis skribite: "Trovu la internan trankvilon por venki viajn timojn."

Decidite mi sidiĝis sur la planko, fermis la okulojn, kaj koncentriĝis sur mian spiron. Kun ĉiu spirado, mi sentis, kiel maldensiĝis mia streĉo. La voĉo denove parolis al mi: "Vi estas forta, vi povas sukcesi. Kredas al vi mem."

Kiam mi malfermis la okulojn, la ĉambro ne plu estis malluma, sed plena de varma lumo. Antaŭ mi aperis

malfermita pordo. Mi eniris ĝin kaj subite troviĝis en mia malnova ĉambro en Japanio, kun mia valizo jam pakita kaj preta por la foriro.

Sento de liberiĝo kaj forto trakuris min. Mi sciis, ke mi venkis miajn timojn kaj estis preta reveni. Kun rideto, mi forlasis la ĉambro, plena de antaŭĝojo pri la venonta reveno.

Kiam mi vekiĝis, mia timo malaperis, kaj mi sentis min trankvila kaj kvieta. La sonĝo havis mesaĝon: mi devis forlasi miajn timojn kaj havi fidon en mi mem por venki defiojn.

Poemeto

Sub luno brila, en nokto senfina,
mi sonĝas pri mondo de fantaziaĵoj.
Flugas en kvieta maro de anima lumo,
dansante kun steloj, senlima gajeco.
Sonĝo brilas kiel stelo en nokta horo.

(verkis ChatGPT)

Famaj sonĝoj

ChatGPT: Sonĝoj havas de ĉiam fascinantan rolon en nia historio. Jen superrigardo pri kelkaj mondvaste konataj sonĝoj, kiuj eĉ havis efikon sur nian historion:

La sonĝo de Nebukadnecaro: En la Malnova Testamento de la Biblio, la sonĝo de Nebukadnecaro, la reĝo de Babelo, estas menciita. La sonĝo estis interpretita de Danielo, profeto, kaj montris al la estonteco de la babelana regno.

La sonĝo de Martin Luther King: En la jaro 1963, Martin Luther King Jr. prezentis sian faman parolon "Mi havas sonĝon". En tiu ĉi parolo li parolis pri sia sonĝo pri justa kaj egaleca socio sen rasdiskriminacio.

La sonĝo de Reĝo Arturo: En la Atur-sagao, reĝo Arturo sonĝas pri ora epoko, kie liaj ĉevalistoj de la Ronda Tablo estas unuigitaj kaj venkas siajn malamikojn. Tiu ĉi sonĝo inspiris lin kaj liajn ĉevalistojn al iliaj heroaj agoj.

La sonĝo de Albert Einstein: La fama fizikisto Albert Einstein diris, ke li ricevis sian eltrovon pri la teorio de relativeco tra sonĝo. En tiu sonĝo li vidis sin vojaĝante tra la universo kun la lumrapideco, kio kondukis al liaj revoluciaj scioj.

Songĝoj en filmoj

Inception (2010) - Direktoro: Christopher Nolan
Tiu sciencfikcia filmo esploras la mondon de songĝoj kaj la eblecojn penetri en la songĝojn de aliaj homoj por ŝteli informojn. Ĝi estas konata pro siaj impresaj bildaj efektoj kaj kompleksa intrigo.

Paprika (2006) - Direktoro: Satoshi Kon
Tiu animacia filmo el Japanio sekvas terapian kuracistinon, kiu uzas teknologion por eniri en la songĝojn de siaj pacientoj. La limoj inter realo kaj songĝo malklaras dum mistera konspiro malkovriĝas.

Eternal Sunshine of the Spotless Mind (2004)

Direktoro: Michel Gondry

Tiu filmo rakontas la historion de viro, kiu post la fino de sia rilato permesigas forviŝi siajn memorojn pri sia eksfraŭlino. Dum la procezo li esploras siajn pasintajn memorojn kaj songĝojn.

Pan's Labyrinth (2006) -Direktoro: Guillermo del Toro
Tiu malluma fantazia filmo okazas en Hispanio dum la Dua Mondmilito kaj sekvas junan knabinon nomata Ofelia. Ŝi foriras de la realo en magian mondon plenan je fantaziaj estaĵoj kaj songĝemaj aventuroj.

skribita de ChatGPT

Rimarkoj pri la sonĝoj

1) Por la 1-a sonĝo mi skribis nur la unan alineon mem kaj donis al la AI la jenan taskon en la germana lingvo. Ĝi estas tradukita helpe de la tradukilo de Google.

"La sekvanta teksto estas la komenco de sonĝo. Provu plilongigi ĝin per fantaziplenaj aldonoj!"

Por la daŭrigo de la sonĝo respondecas du platformoj. La duan alineon liveris la AI de [<https://you.com/>]. La teksto ekde la tria alineo venas de la AI de [<https://chat.openai.com/auth/login>].

2) Por la 2-a sonĝo mi donis la jenan taskon en Esperanto al ChatGPT:

"La sekvanta teksto estas la komenco de sonĝo. Provu plilongigi ĝin per fantaziplenaj aldonoj kiuj ankaŭ inkluzivas erotikajn aferojn!"

Mi revis pri velado sur la oceano. Subite ekestis forta ŝtormo. La ŝipo renversiĝis kaj mi falis en la akvon. Feliĉe mi surhavis savveston. Sed mi devis naĝi tre longe antaŭ ol mi povis atingi la sekuran bordon de nekonata insulo. Mi kuŝis elĉerpita sur la plaĝo kaj ekdormis. Tiam min vekis tri junaj virinoj."

3) Por la 3-a sonĝo mi skribis nur kelkajn frazojn mem kaj donis ilin al [<https://bard.google.com/>] en la germana lingvo. Poste mi esperantigis la tekstojn helpe de la Google-tradukilo.

"La sekvanta teksto estas la komenco de sonĝo. Provu plilongigi ĝin per fantaziplenaj aldonoj!

Mupo (fantazia figuro el la e-libro "Mupo sonĝas" de Erik Tantal) kuŝas sur la verda herbejo kaj komencas revii. Imara, la dika burda princino, instigas lin flugi al la blanka nuboj sur la ĉielo. Ĉi tio estas mirinda loko. Malsupre oni trovas herbejojn, arbarojn, domojn kaj vojojn kiel sur la mapo."

Ĉifoje la AI produktis nur mallongan tekston. Tial mi denove donis al la AI la taskon kune kun tiu frazo:

"Sed subite Mupo malkovras ke sur la tero malsupre la kuniklo Tom falas en profundan truon. Kiu povas helpi?"

Google Bard produktis nun novan tekston, kiun mi uzis por finprepari la 3-an sonĝon.

4) Por la 4-a sonĝo mi skribis nur la unuan alineon kaj donis al ChatGPT la jenan taskon:

"Antaŭ kelkaj jaroj mi estis studento en Japanio dum duonjaro. Poste, dum mi dormis, mi daŭre havis ĉi tiun sonĝon, kiu finiĝis sen solvo. Tiam mi vekigis kun timo:

Mi komencis paki la tagon antaŭ la reveturo, sed konstatis, ke mi komencis multe tro malfrue. Kiel mi paki la multajn aferojn, kiujn mi amasigis en mia ŝranko? La tempo elĉerpiĝis. Mi panikiĝis. Se mi ne sukcesos ĝustatempe, mi devos resti pli longe en Japanio. Sed de kie mi devas preni la monon por la gastejo?

Skribu kiel ĉi tiu sonĝo disvolviĝas dum dormo."

La mallongigo ChatGPT

ChatGPT [Ĉat-Gopoto aŭ foje ĈET ĝipiTI, pli simile al la angla prononcado] (akronimo por Generative Pre-Trained Transformer, en libera traduko: antaŭ-trejnita transformilo kapabla je produktado) estas prototipo de babilroboto uzanta artefaritan intelekton, programita de usona kompanio OpenAI.

<https://eo.wikipedia.org/wiki/ChatGPT>

Respekto kaj kritiko

Unue mi devas esprimi grandan dankon al miaj samideanoj Michael kaj Robert, kiuj donis al mi valorajn proponojn por plibonigi tiun verketon.

Estas ja kompreneble, ke artifika inteligenco kaj maŝintradukado verŝajne neniam produktos tekstojn, kiuj estas seneraraj. Ne parolu pri bona lingva stilo aŭ eleganteco de la lingva esprimo. Ankaŭ ni homoj ĉiam strebas al tiaj celoj, sed nur malofte sukcesas.

Sed miaopinie ni devas pagi multe da respekto al la kapabloj de la programoj, kiuj povas generi tiajn tekstojn. Mi bone rememoras kiam antaŭ kelkaj jaroj aperis la unuaj aŭtomate faritaj tekstoj de la Google-tradukilo, ofte kun strangaj eraroj. Multaj homoj povis nur rideti. Sed intertempe la rezultoj estas pli, pli bonaj. Kaj mi pensas, ke estontece venos kromaj progresoj. La artifika inteligenteco ja daŭre lernas.

Eble ni devas doni al la AI nur pli precizajn instrukciojn. Ekzemple, por la 2-a Songô la AI generis la jenan frazon: "En mia ĉarma dormo sur la plaĝo, mi estis vekita de la dolĉa sono de mallaŭtaj ridoj."

Se ni ne ŝatas frazojn kun pasivo, ni diru tion al la roboto. Eventuale li tiam memstare skribus: "... , dolĉa sono de mallaŭtaj ridoj vekis min."

Honeste dirite, mi ne provis tion...

Alia problemo estas, ke la nuntempa AI kelkfoje ne kapablas ekkoni la ĝustajn rilatojn ene de la frazo. (ankaŭ el la 2-a sonĝo) Tie ĝi skribis: "Iliaj belaj korpoj estis ornamitaj per flavaj ĉifonoj, flirtante kun la vento."

Tio ne kongruas kun la signifo de la frazo, ĉar ja ne estas la korpoj, kiuj flirtas, devas esti la rubandoj! Do, la ĝusta kaj pli simpla esprimo estus: "Flavaj rubandoj flirtantaj kun la vento ornamis iliajn belajn korpojn."

Kelkfoje la AI eĉ produktas nekompreneblajn frazojn kun vortoj, kiuj ne apartenas al Esperanto. Post la supre menciita frazo sekvas: "Iliaj okuloj brilis per kupto de avideco kaj mistero, kaj mi sentis, ke ili posedas sekretojn, kiuj povus alporti novan spiron en mian vivon."

Kio signifas "kupto de avideco"?

Do, lasu nin ŝanĝi la frazon al: "Iliaj okuloj brilis pro avideco kaj mistero, kaj mi sentis, ke ili ..."

Alia ekzemplo estas la uzo de la vorto "kaptiva" en tiu frazo: "La sonĝo estis plenplena de la plej ardaj, kaptivaj, kaj erotikaj scenoj,..".

Tiu vorto "kaptiva" ne ekzistas en Esperanto, do eventuale 'fascina' pli bone taŭgas.

Verdire, mi ne kontrolis ĉiun alineon pri tiaj problemoj. Ofte oni povas ja diveni, kion la AI volas diri, ĉu ne?

Rilate al la lernkapablo de la AI mi ŝatus raporti pri la sekva ekzemplo. Temas pri la eta poemo. Unue mi donis al ChatGPT la jenan ordonon:

"Skribu poemon el 10 linioj pri sonĝoj, kiuj riĉias niajn dormojn. Atentu pri la korrekta metro kaj la ĝustajn rimoj."

La rezulto montris 12 liniojn kaj la unua estis: "En nokta ĉiemo, sonĝoj dolĉe vagas,"

Mi denove skribis al ChatGPT: "Mi ne komprenas la vorton 'ĉiemo'. Ĉu 'cielo' ne estus pli bone?"

La respondo estis "Vi pravas, mi miskomprenis la demandon. La vorto 'ĉiemo' ne estas ĝusta en tiu

kunteksto. La vorto 'cielo' estus pli taŭga en la poemo."

Nun sekvis poemon kun 10 linioj. Sed mi ne estis kontenta. Mi ŝanĝis mian ordonon kaj postulis novan poemon el nur 5 linioj. Ankaŭ nun mi devis kelkfoje doni kromajn ordonojn, sed evidentiĝis ke ChatGPT kapablas lerni kaj ĉiam pli bone reagis al miaj postuloj.

Grava estas ke de tempo al tempo la AI malobeas la literumajn regulojn. Jen kelkaj ekzemploj:

estus interesa esplori → estus interese esplori

privataco → privateco

furiouse → furioze

salaj gusto → sala gusto

malheleciĝis → malheliĝis

distingueblan → distingeblan

jam paka → jam pakita

Sento de liberigo → Sento de liberiĝo

fideon → fidon

arto-sago → Artur-sagao

Do, kara Leganto, trovu aliajn!

Koran dankon pro via komprenemo!

Epilogo

Sonĝo estas serio da bildoj kaj scenoj, aperantaj al dormanta persono (laŭ 'vortaro.net'). PIV skribas, ke laŭ la psikanalizo la sonĝo estas la simbola kontentigo de efektive nekontentigita tendenco aŭ deziro.

Sonĝi estas kiel paŝi en alian mondon.

Sed ofte tie troviĝas ankaŭ kondiĉoj kiel ili okazas en la reala vivo.

Estas bonaj sonĝoj kaj malbonaj sonĝoj.

Foje oni eĉ havas la impreson, ke tio, kio estis travivita en la sonĝo, efektive okazis. Ekzemple, mi memoras sonĝojn, en kiuj mi estis vokita de iu. Mi aŭdis mian nomon, kvankam neniu estis fakte ĉirkaŭe.

Ĉu ni sonĝas aŭ ne, ni ne povas determini tion.

Kial ni sonĝas? Mi ankoraŭ serĉas vere kontentigan respondon al ĉi tiu demando.

Erik Tantal, julio 2023

esperanto-klaus.de

